

Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen tila ja kehittäminen korkeakouluissa

2.11.2017

Petri Haltia

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Hallitusohjelman toimeenpano:

Kärkihanke 3, toimenpide 2: Sujuvoitetaan korkeakouluopintoja mahdollistamalla ympärivuotinen opiskelu ja parantamalla aiemmin hankitun osaamisen tunnustamista

Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee toimia, joilla korkeakoulut parantavat, lisäävät ja monipuolistavat kesäopetustarjontaa, verkko-opetuksen mahdollisuuksia ja intensiivikursseja. Kesäopetustarjonnan kehittymistä seurataan tavoitteellisesti. Tuetaan tenttiakvaarioiden käyttöönottoa kaikissa korkeakouluissa.

Parannetaan etenkin työelämässä **hankitun osaamisen tunnustamista ja tunnustamista** sekä opiskelun ohella tehtävän **työn opinnollistamista** ja hyväksilukua. Seurataan aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisen kehittymistä. Tehdään korkeakoulukohtainen aikaisemmin hankitun osaamisen tunnustamisen arviointi ja määritellään kehittämiskohdat.

Mitä aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisella (AHOT) tarkoitetaan ja miksi sitä tulee parantaa

Lähtökohtana on erilaisissa ympäristöissä opitun näkyväksi tekeminen ja arvostaminen. Aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen tulee käsittää laajasti siten, että se kattaa aiemmin suoritettujen opintojen sekä muualla kuin muodollisessa koulutuksessa – myös opintojen aikana – hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen. Edellyttää osaamistavoitteiden määrittelyä opetussuunnitelmissa.

Parantamalla aiemmin hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista mm.

- sujuvoitetaan opintoja, mahdollistetaan yksilölliset opintopolut
- lisätään opiskelumotivaatiota
- parannetaan opintojen ja työn kytkentää, edistetään työn opinnollistamista
- yhteistyö korkeakoulujen kesken ja työelämän kanssa vahvistuu

OKM:n tilaama selvitys aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisesta suomalaisissa ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa (Mäkinen-Streng 2016), johtopäätöksiä:

Myönteistä

- opintojen nopeutuminen; väljyys opintoihin – vältetään hidastuminen; opiskelumotivaation paraneminen; kyky tunnistaa omaa osaamista paranee

Haasteet

- osaamistavoitteiden ja -kriteerien selkeyden puute; käytäntöjen ja arviointitapojen hajanaisuus; työläys, monimutkaisuus; ahotista huolimatta opintoja ei aina mahdollista nopeuttaa; ennakkoluuloja ja käytännöllisiä ongelmia, osaamisen osoittamisen hankaluus; ei koeta tarpeelliseksi, halutaan osallistua opintoihin; tuloloukut; ohjaus, henkilökohtaisen ohjauksen tarve melko suuri

Aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen korkeakoulutuksessa

Eurostudent VI -kyselyaineiston mukaan

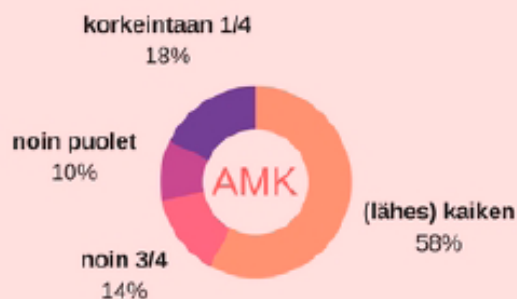
Aiemmin hankitun osaamisen tunnustamista haki

34 % AMK-opiskelijoista
ja **29 %** yliopisto-opiskelijoista,

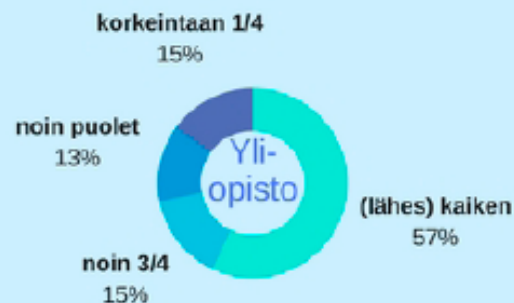
erityisesti

- 30-vuotiaat ja sitä vanhemmat opiskelijat
- opiskelijat, joilla oli aiempia korkeakouluopintoja

Kaikesta hakemastaan aiemmasta osaamisesta opiskelijat saivat hyväksiluettua

AMK-sektorilla tunnustamista haettiin eniten humanistisella ja kasvatusalalla ja saatiin eniten kulttuurialalla.

Yliopistosektorilla tunnustamista haettiin eniten kuvataiteen alalla ja saatiin eniten farmasian alalla.

Mäkinen-Streng, M., Ojala, K. & Haltia, N. 2017. Opitulle tunnustusta - Aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisen (AHOT) yleisyys, käytännöt ja kokemukset korkeakouluopiskelussa.

Tunnustamisen onnistuminen heijastuu opintotyytyväisyyteen.

Mutta: opiskelijan näkemys

”Päivitin nyt korkea-asteen X-tutkintoani AMK X-tutkinnoksi. Haluan viestittää että AHOT -menetelmä on jälkeen jäänyt ja sitä käytännössä tulkitsevat opintosihteerit joiden osaaminen tehdä päätöksiä on mielestäni epämääräistä. Heille aikaraja kymmenen vuotta on ehdoton hyväksilukuihin. [...] Minullekin eräs opintosihteerini väitti että korkea-asteen tutkinto ja 20 vuotta alan työkokemusta ei tuo kompetenssia mihinkään. [...] Opintosihteerit ovat ensimmäinen porras joiden kanssa muunto- ja jatko-opiskelijat keskustelevat ja heidän tulkinnat ja mielipiteet ovat ratkaisevia. [...] Harvoin tapaa lehtoreita tai yliopettajia jotka lähtevät puolustamaan opiskelijan asiaa, kommentteja oli että voi harmi.. ”

Ylipistoista kysymyksiä tulee erityisesti aiempien opintojen hyväksilukemisesta.

AHOT-arviointi

Arviointi toteutetaan kolmessa vaiheessa:

- tehdään arvio saatavilla olevien aineistojen pohjalta
- käsitellään korkeakoulujen kokemuksia ja arvioinnin alustavia tuloksia yhdessä korkeakoulujen edustajien kanssa 2.11. järjestettävässä työpajassa
- täydennetään arviota ja määritellään jatkotoimenpiteet

Saatavilla olevia aineistoja ovat:

- korkeakoulujen tiedonkeruuseen perustuvat tiedot hyväksiluvusta (ovat epävarmimmat muiden kuin aiempien opintosuoritusten osalta)
- Eurostudent 2016 (kolme kysymystä)
- yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kärkihankeraportoinnit maaliskuussa 2017 (kysymys: ”Millaisia toimenpiteitä on meneillään erityisesti työssä aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisen parantamiseksi”)
- yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen AHOT-ohjeet ja prosessikuvaukset

Tämän arvion pohjalta määritellään kehittämiskohteet ja -toimet (esim. ohjeiden parantaminen korkeakoulujen yhteistyönä) ja mahdollisen lisäarvioinnin tarve.

Kärkihankeraportoinnit kevät 2017

”Millaisia toimenpiteitä on meneillään erityisesti työssä aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisen parantamiseksi”

Yliopistot

- useimmat päivittämässä tai kehittämässä ohjeistuksia ja toimenpiteitä: periaatteiden uusiminen, tiedotus opettajille, digitalisointi, työn opinnollistaminen, osaamisperustaisuus
- itsenäistä kehittämistä
- pari pitää käytäntöjä toimivina

Ammattikorkeakoulut

- ohjeita ja käytäntöjä kehitetään useissa: päivittäminen, kannustaminen käyttöön, henkilöstön osaaminen (asiantuntijat, mentorit), digitalisaatio
- kuvasivat myös osaamisen osoittamisen tapoja
- työn opinnollistaminen useilla kehittämisen keskiössä
- kehittämistä yhteistyössä, hankkeissa